

Rosario Zabaleta Kortaberria

*Legazpi,
Gipuzkoa
(1929-2021)*

Aurkibidea

Biografia

1929an jaio zen Legazpiko Olaetxe baserrian. Aita legazpiarra zuen, eta ama Antzuolakoa; 13 anai-arreba ziren sendian. Eskolan Legazpin ibili zen 14 urtera arte. Osasun-arazoak zituelana, Donostian egon beharra suertatu zitzaion. Legazpin, fraideen etxean, josten ibili zen; eta, gerora, Teilerriako bulegoan aritu zen lanean.

Zintak

LGA-057

- **Proiektua:** Legazpiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-07-26
- **Iraupena:** 87 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Aitajauna, olagizona

- **Erref:** LGA-057/002
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:02:02. **Bukatu:** 00:04:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserría » Baserríko lanak » Errota
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gipuzkoan azkena itxi zen ola omen zen Bengolea, eta zabaletarren aitajauna izan zen hango azken olagizona. Legazpiko olei buruz hitz egiten dute. Julianek eta Rosarioak zerrategia, errota eta ur-saltoa ezagutu zituzten Bengolean.

2. Olak eta errotak

- **Erref:** LGA-057/003
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:04:08. **Bukatu:** 00:05:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserría » Baserríko lanak » Errota

Laburpena:

Ola asko errota bihurtu ziren. Ur-saltoa eta turbina bazituzten; auspoaren lekuan, harria jarri behar izaten zen. Legazpiko errotak: Bengola, Telleriartekoa, Igaralde...

3. Nazionalak Legazpin sartu zirenekoa

- **Erref:** LGA-057/005
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:06:34. **Bukatu:** 00:09:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Nazionalak Legazpin sartu zireneko oroitzapena. Rosariok zazpi urte zituen orduan. Tiroak gogoratzen ditu. Umeak etxe aurrean jolasean zebiltzala, Zumarraga aldera zihoazen soldaduak ikustera joan ziren. Bengoleako zerrategiko oholen artetik egon ziren soldaduak zelatatzen. Zerrategiko andreak etxean sartzeko esaten zien umeei.

4. Olaetxe baserria

- **Erref:** LGA-057/006
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:09:12. **Bukatu:** 00:10:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserrian historia. Olaetxe baserria Miguel Lopez de Legazpiren familiarena omen zen. 1925ean aitajaunak eta aitak baserria erosi zuten, ordura arte errentan bizi izan ziren. Behin baserria erosi zutenean, obra egin zuten.

5. Labrantza

- **Erref:** LGA-057/009
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:13:38. **Bukatu:** 00:14:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserritik bizi ziren. Labrantza egiten zuten. Artoa, garia, babarruna, patata, arbia... ereiten zituzten.

6. Patrizioarentzat garraiolari

- **Erref:** LGA-057/010
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:14:49. **Bukatu:** 00:16:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Aitak Patrizio Etxeberria lantegiko garraio-lanen eskusiba eduki zuen. Idi pareta eta gurdiarekin ibiltzen zen. Zumarragako tren-geltokitik lantegira eta alderatzen aritzen zen txapa garraiatzen. Denboraren, kamioia ekartzen ausartu ez, eta utzi egin zuen eginkizun hori.

7. Abereak eta esne partiketa

- **Erref:** LGA-057/011
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:16:53. **Bukatu:** 00:17:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Lau behi, 45-50 ardi inguru eta txekorrek zeuzkaten baserrian. Esne-bezeroak zituzten, baina ez asko. Eskolara bidean, marmitetan eramaten ziren esnea jakineko bezeroei. 13 lagun bizi ziren etxean.

8. Baserriaren tamaina eta egitura

- **Erref:** LGA-057/012
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:17:42. **Bukatu:** 00:19:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Olaetxe baserría etxe handia zen. Urteko garo, lasto, gari, belar... denak teilapean kabitzen ziren. Etxeari buruzko azalpenak.

9. Eskola, maistrak eta etxerako lanak

- **Erref:** LGA-057/013
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:19:38. **Bukatu:** 00:22:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

14 urtera arte ibili zen Legazpiko eskolan. Neskek eta mutilek aparte ikasten zuten. Maistrak: doña Felicitas eta doña Concha. Doña Felicitasek matematikako etxekolanak bidaltzen zizkien. Aitak laguntzen zion matematikak egiten. Eskolan erdaraz ikasten zuten.

10. Zigortuta etxera bidali

- **Erref:** LGA-057/015
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:23:18. **Bukatu:** 00:25:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak

Laburpena:

Eskola garaiko kontuak. Urte asko egin zituen doña Felicitas maistrarekin. Maistrak egun baterako zigortuta etxera bidali zueneko kontakatzen du. Etxean ez zuten zigorraren berririk izan.

11. Zatiketak

- **Erref:** LGA-057/016
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:25:09. **Bukatu:** 00:27:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskola garaiko kontuak. Zatiketak egiten ikasteko zailtasunak. Nola ikasi zuen kontakatzen du. Aita buruz oso argia zen.

12. Teila egiteko sekretua

- **Erref:** LGA-057/029
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:47:06. **Bukatu:** 00:48:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Teileriako materiala nora saltzen zuten. Garai batean, Gipuzkoan 11 teileri omen ziren. Lantegi ondoan pilatzen zuten teila. Teila kalitatezko buztinarekin egiteak eta ondo erretzeak zer garrantzia duen aipatzen dute.

13. Teileriako labea

- **Erref:** LGA-057/030
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:48:00. **Bukatu:** 00:51:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Teileriako labea nolakoa zen. Labearen funtzionamendua.

14. Egunean, 20.000 adreilu

- **Erref:** LGA-057/031
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:51:18. **Bukatu:** 00:52:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Lanbideak » Etxeginak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Teileriako lana. Egunean, 20.000 adreilu inguru egiten zituzten. Teila gutxiago egiten zituzten. Adreiluen ekoizpenari buruzko azalpena. "Sekaderoa" (lehortegia).

15. Gipuzkoan 11 teileria

- **Erref:** LGA-057/033
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:52:22. **Bukatu:** 00:52:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Garai batean, Gipuzkoan 11 teileri omen ziren. Legazpiko teileriez gain, Oñatin, Zumarragan, Azkoitian, Zarautzen, Zaldibian, Ormaiztegin, Andoainen, Irunen eta Bergaran ere baziren.

16. Teilerian bulegari

- **Erref:** LGA-057/034
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:52:50. **Bukatu:** 00:55:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Lanbideak » Etxeginak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Zumarragako mojen eskolan kontabilitatea ikasi zuen Rosariok. Etxeko teilerian bulego lanetan aritzen zen gero. Bulegoko materiala nolakoa zen: idazteko makina, kalkulagailua, telefonoa... Auzo guztian bi telefono zeuden: inguruko jende guztia teileria joaten zen telefonoa erabili behar zuenean. Teilerian telefonoa jartzea nola lortu zuten azaltzen dute.

17. Bulegoko lana

- **Erref:** LGA-057/035
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:55:39. **Bukatu:** 00:56:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Familiako teileriako bulegoan zer lan egiten zituen azaltzen du.

18. Hamabostean behin, musika-banda

- **Erref:** LGA-057/043
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 01:10:40. **Bukatu:** 01:11:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Legazpin hamabostean behin jotzen zuen musika-bandak plazan. Egun berean futbola eta banda izaten baziren, Zumarragatik jende asko joaten zen herrira. Futbol-zelaia non zegoen: garai bateko buztindegia zen tokian.

19. Garai bateko Legazpi

- **Erref:** LGA-057/044
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 01:11:09. **Bukatu:** 01:12:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Futbol-zelaia non zegoen. Herria nolakoa zen. Teileria, buztindegia, bideak... non eta nolakoak ziren aipatzen dute.

20. Irratiak eta egunkariak

- **Erref:** LGA-057/046
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 01:13:01. **Bukatu:** 01:14:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:

'Radio Loiola' eta 'Radio Segura' entzuten zituzten. Arrosarioa, behintzat, euskaraz izaten zen. Julian mutikoa zela egunero egoten omen zen egunkaria etxean: 'La Voz'. Gerra aurrean, berriz, 'El Día'. Egunkaria irakurtzeko ohitura izan dute etxean.

21. Araba aldera, gaztelania ikastera

- **Erref:** LGA-057/054
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:24:46. **Bukatu:** 01:26:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Aitaren gazte garaian, soldadutzara joaterako Legazpiko jendea Araba aldera morroi joaten zen gaztelania ikastera. Gaztelaniaz hitz egiten ez zekien aitaren soldadu lagun bati pasatakoa.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2024-05-07

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com